

Брюксел, 7 ноември 2025 г.
(OR. en)

Междуинституционални
досиета:
2025/0172 (COD)
2025/0176 (COD)
2025/0177 (COD)

10604/1/25
REV 1

SIMPL 60
ANTICI 68
INDEF 64
MAP 24
CSC 317
ENV 574
COMPET 589
ENT 108
MI 439
CHIMIE 57
CODEC 869
EDA

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

№ док. Ком.: COM(2025) 820 final/2

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ
И СЪВЕТА
Сборен пакет от мерки за отбранителната готовност

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 820 final/2.

Приложение: COM(2025) 820 final/2

Страсбург, 17.6.2025 г.
COM(2025) 820 final/2

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И
СЪВЕТА**

Сборен пакет от мерки за отбранителната готовност

{SWD(2025) 820 final}

Сборен пакет от мерки за отбранителната готовност

Европа е изправена пред остра и непрестанно нарастваща заплаха. Единственият начин да гарантираме мира в Европа, е да бъдем в готовност да възпираме онези, които искат да ни навредят. В Европа се завърна въоръжен конфликт с висока интензивност и международният ред, установен след Втората световна война и Студената война, е поставен под въпрос. Както се посочва в Съвместната бяла книга за европейската отбранителна готовност до 2030 г.⁽¹⁾ (наричана по-долу за краткост „Бялата книга“), „[п]рез втората половина на това десетилетие и след това [...] ще се създаде нов международен ред. Ако не оформим този ред — както в нашия регион, така и отвъд него — ще бъдем безучастни потърпевши на резултатите от този период на междудържавна конкуренция с всички отрицателни последици, които могат да произтекат от това, включително реалната перспектива за пълномащабна война.“

В днешния бързо променящ се свят се променя и нашата система за сигурност. Заплахите, пред които сме изправени, са по-големи и по-глобални; те варират от мощни мрежи на организирана престъпност и тероризъм до хибридни заплахи, подхранвани от дезинформация, страх и саботаж на нашата критична инфраструктура, често от враждебни външни държавни субекти. Те застрашават пряко начина ни на живот и способността ни да решаваме собственото си бъдеще чрез демократични процеси. Въпреки че Съюзът не е във война, конфликтът с висока интензивност на границите му и агресивната позиция на Русия означават, че Европа е изправена пред ситуация, която не е мирна, а нашата сигурност и целта ни да изградим бъдеще, свободно от принуда и агресия, не може да се приемат за даденост. Видяхме как Русия превърна износа на газ в оръжие, което доведе до несигурност в доставките и рязко покачване на цените, и как умишлено атакува енергийната инфраструктура в Украйна. Нашата сигурност зависи както от гражданската, така и от военната готовност⁽²⁾.

Извършените от няколко разузнавателни служби на ЕС оценки на заплахите сочат, че капацитетът на Русия за производство на военно оборудване се е увеличил драстично и през следващите три до пет години тя ще разполага с военните способности да постави на изпитание единството на западните държави и ефективността на член 5 от Северноатлантическия договор и член 222 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Това налага да преминем към начин на мислене, ориентиран към отбранителна готовност, и незабавно да повишим усилията за възстановяване на отбранителната готовност и за постигане на възпиращ ефект до 2030 г. В този контекст отбранителната готовност следва да се разбира като способността на държавите членки и отбранителната промишленост на Съюза да предвиждат кризи, свързани с отбраната, да ги предотвратяват и да реагират на тях. Отбранителната готовност зависи от наличието на капацитет на отбранителната промишленост, необходим за придобиване и поддържане на ресурсите, способностите и инфраструктурата, които са нужни за ефективна и гъвкава реакция при кризи и за свързаните с тях действия на държавите членки, както и за възпиране на потенциални заплахи чрез надеждна готовност.

(1) Съвместна бяла книга за европейската отбранителна готовност до 2030 г. (JOIN(2025) 120 final, 19.3.2025 г.).

(2) Стратегията за Съюз на готовност има за цел да повиши устойчивостта на ЕС, като го снабди с необходимите способности за предвиждане и овладяване на всички заплахи и опасности. Европейска стратегия за Съюз на готовност (JOIN(2025) 130 final, 26.3.2025 г.).

Като начало, възстановяването на европейската отбрана изисква мащабни инвестиции за продължителен период от време в дух на солидарност и сътрудничество между Съюза и държавите членки, както и като част от стратегически съюзи в рамките на НАТО и с единомислещи трети държави. Ускоряването на работата по всички направления с цел да се повиши незабавно европейската отбранителна готовност, е от съществено значение, за да се гарантира, че най-късно до 2030 г. Европа ще има силна и достатъчно добра европейска отбранителна позиция.

За изграждането на действително независима Европа е наложително да се разработи нова форма на *Pax Europea* за XXI-ви век — такава, която да се определя и управлява от самата Европа. Ето защо Съюзът чрез безпрецедентно действие дава възможност на държавите членки в рамките на плана ReArm Europe/Готовност до 2030 г. през следващите четири години да наберат до 800 милиарда евро за допълнителни разходи за отбрана, за да защитят мира. Повече от половината държави членки поискаха да бъде задействана националната клауза за дерогация в рамките на Пакта за стабилност и растеж и използваха тази гъвкавост, за да увеличат значително разходите си за отбрана. В отговор на призива на Европейския съвет към Европейската комисия да ускори работата по всички направления, за да повиши решително отбранителната готовност на Европа през следващите пет години⁽³⁾, настоящият сборен пакет от мерки за отбранителната готовност ще подпомогне усилията на държавите членки за укрепване на промишлената база в областта на отбраната и цялостната отбранителна готовност и гъвкавост на ЕС до 2030 г., като създаде необходимите условия за изпреварващо насочване на инвестиции към отбранителните способности, като осигури за промишлеността потребната предвидимост и като намали бюрокрацията.

При определяне на мащаба на необходимите усилия следва да се отчитат значителният и хроничен недостиг на инвестиции в отбраната през последните десетилетия и натрупаният недостиг на инвестиции в сектора на отбраната в държавите членки. Показателен за проблемите, произтичащи от десетилетия на недостатъчни инвестиции, е примерът с боеприпасите за тежката артилерия. Вследствие на това в случай на конфликт с висока интензивност държавите членки ще се сблъскат с критичен недостиг. Освен това ограничените вече запаси намаляха още повече поради военната подкрепа, предоставяна на Украйна. Поради слабото търсене през последните десетилетия производственият капацитет на европейската отбранителна технологична и индустриална база намаля значително, което изключително много ограничава способността на държавите членки бързо да попълват запасите и да възстановят надеждна и сигурна отбранителна позиция.

Най-ефективният начин държавите членки да презаредят арсеналите си и да изградят готовност за действие в случай на конфликт, е действително функциониращият общосъюзен пазар за отбранително оборудване, който поставя иновациите и конкурентоспособността в основата на обновлението на Европа. Това е така, защото той предлага три ключови предимства. Първо, той позволява на държавите членки да постигнат икономии от мащаба, което им осигурява възможност да се възползват от широк и по-стабилен пазар в областта на отбраната. Второ, улесняването на достъпа до всички доставчици от ЕС намалява тяхната зависимост от доставчици от трети държави, което е значително предимство в днешната геополитическа обстановка и гарантира на стратегическата независимост

⁽³⁾ Заклучения на Европейския съвет, 20 март 2025 г.

на Съюза жизнеспособност в дългосрочен план. Трето, така се осигурява подкрепа за конкурентоспособността на европейската отбранителна технологична и индустриална база, като се гарантира, че разходите за отбрана допринасят за растежа и развитието на цялата промишленост в Европа.

Действащата понастоящем нормативна уредба на Съюза, приета в мирно време, не е напълно приспособена към целта за развиване на необходимите способности и военна готовност за надеждно възпиране на въоръжена агресия и за улесняване на ефективното и бързо разгръщане на необходимите големи инвестиции, описани по-горе. Някои правни актове на ЕС, които не са свързани с отбраната, не са благоприятни за улесняване на дългосрочните инвестиции на европейската отбранителна технологична и индустриална база в отбранителни способности, необходими за възпиране на заплахите и гарантиране на сигурността на Съюза и неговите граждани. Европейската отбранителна технологична и индустриална база е много специфичен сектор, чиято основна цел не е чисто икономическа. Той е съсредоточен върху нуждите на въоръжените сили на държавите членки, като своевременно осигурява необходимото ниво на изискваните технически показатели, в необходимия обем и на конкурентна цена. Нормативната уредба на Съюза следва да е пригодена за целта за отбранителна готовност и да дава възможност на държавите членки да инвестират, да градят, да провеждат изследвания, да предоставят висококачествени продукти и услуги, да одобряват проекти и да възлагат обществени поръчки с ускорени и гъвкави темпове, като същевременно спазват високите изследователски, екологични и социални стандарти, които правят Европейския съюз световен лидер в тези области. За да се ускори увеличаването на европейското производство в областта на отбранителната промишленост, така че да се достигнат бързо нивата на производствен капацитет, необходими за подготовката за евентуален конфликт с висока интензивност и съответно за неговото предотвратяване, трябва да се опростят процесите и да се премахне регулаторната и административната тежест във всички сектори.

Освен това такова мащабно усилие е възможност за модернизиране на въоръжените сили на държавите членки и за увеличаване на инвестициите в европейската отбранителна технологична и индустриална база. Продължаващата руска агресия с висока интензивност в Украйна и проникването на революционни технологии във веригите на доставки в областта на отбраната показват, че трябва да се вземат предвид ускорените темпове на развитие на военните технологии и рискът от бързото им остаряване. За да може инвестициите в отбраната да издържат изпитанието на времето и за да се отключи иновативният потенциал на европейската отбранителна технологична и индустриална база, е важно да се стимулират иновационните цикли, по-специално като допълнително се опростят и ускорят процедурите за съвместна научноизследователска и развойна дейност по линия на Европейския фонд за отбрана⁽⁴⁾. Освен това от решаващо значение за насърчаване на иновациите и конкурентоспособността в ЕС е да се оказва подкрепа за стартиращи и разрастващи се предприятия, по-специално като инструментът „Ускорител“ на Европейския съвет по иновациите (ЕСИ), платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) и Фондът за разрастване в Европа се отворят за технологии с двойна употреба и отбранителни технологии.

⁽⁴⁾ Регламент (ЕС) 2021/697 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 г. за създаване на Европейски фонд за отбрана и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1092 (ОВ L 170, 12.5.2021 г., стр. 149).

При укрепването на европейската отбранителна технологична и индустриална база трябва да се отрази по-добре двойното предназначение на ключови технологии и материали. Цифровите технологии, авангардната електроника, свързаността или химикалите — всичко това са елементи от критично значение за програмата за конкурентоспособност на Съюза, както и за издръжливостта на неговата отбрана. В стратегията за Съюз на подготвеност се подчертава, че ЕС трябва да включи във всички свои инвестиции в инфраструктура и в планирането на способности съображения за възможност за двойна употреба, като например военна мобилност, масови евакуации, сигурни комуникации и свързаност, морска сигурност, киберспособности и космически активи и услуги. За да се насърчат полезните взаимодействия между иновациите в гражданския и отбранителния сектор и да се осигури развитието на критични вериги за създаване на стойност и доставки, мерките за опростяване, приети чрез настоящата инициатива, при необходимост ще се прилагат по отношение на технологии и материали с двойна употреба.

В настоящото съобщение Комисията, въз основа на опита и приноса от широки обществени консултации, представя амбициозни предложения за опростяване на правни актове и програми, свързани със сектора на отбраната, както и на правни актове, които не са свързани с този сектор, като целта е да се премахнат регулаторните пречки и да се създадат по-добри условия за отбранителната готовност и за промишления подем на ЕС. В него се предлагат и по-ясни тълкувания на дерогациите, които са предвидени в правни актове на ЕС, но е възможно да не са използвани от държавите членки в пълна степен.

1. Правни актове на ЕС в областта на отбраната и програми за отбранителната промишленост

Възлагане на обществени поръчки в областта на отбраната

Директивата за обществените поръчки в областта на отбраната и сигурността⁽⁵⁾ има за цел да осигури условията за функционирането на общосъюзния пазар на ЕС за продукти, свързани с отбраната. Заинтересованите страни обаче често изтъкват, че процедурите по директивата са прекалено сложни и обременителни и изискват от държавите членки непропорционално големи ресурси. Поради това е необходимо разпоредбите на директивата да се опростят и същевременно да се гарантира постигането на нейните цели, по-специално като се осигурят по-рационализирани и по-ефикасни процеси за възлагане на обществени поръчки в областта на отбраната. Това ще даде възможност на държавите членки да се съсредоточат върху най-важните договори, да разпределят ресурсите по-ефективно, както и да облекчат административната тежест върху този сектор на промишлеността.

Въпреки че пълното преработване на директивата е планирано за 2026 г., правилата за възлагане на обществени поръчки следва да бъдат опростени още сега, за да се отговори на спешната нужда и приоритета на Европа да възстанови своята отбрана, да се осигури по-голяма гъвкавост при възлагането на съвместни обществени поръчки от няколко държави членки и да се стимулират обществените поръчки за

⁽⁵⁾ Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността и за изменение на директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО (ОВ L 216, 20.8.2009 г., стр. 76).

иновативни решения, необходими за постигане на отбранителна готовност до 2030 г. Наличието на договори за обществени поръчки и дългосрочната предвидимост на търсенето са най-важните фактори, за да може промишлеността да увеличи производствения си капацитет и да постигне целите за отбранителна готовност. С оглед на това Комисията предлага за договорите за доставки и услуги праговите стойности за приложимост на директивата да се увеличат на 900 000 EUR. С тази мярка от обхвата на директивата ще се изключат голям брой договори на по-ниска стойност, които имат незначително въздействие върху вътрешния пазар, като същевременно благодарение на намаляването на административната и икономическата тежест ще се постигне икономическа ефективност за държавите членки и за кандидатите.

Ниските и разпокъсани разходи на държавите членки за иновации в областта на отбраната влияят отрицателно върху нововъзникващите революционни технологии, които са решаващи за бъдещите отбранителни способности. Улесненото възлагане на обществени поръчки за иновативни решения ще допринесе за трансформацията на отбраната чрез революционни иновации, тъй като новите технологии в няколко области (напр. изкуствен интелект, изчисления „в облак“ и квантови изчисления, усъвършенствана и сигурна свързаност, автономни системи) променят коренно характера на воденето на война. Новата възможност за пряко възлагане на обществени поръчки за иновативни продукти и услуги, които са резултат от конкурентни успоредни научноизследователски проекти, възложени от държавите членки, е подходяща за най-новаторските проекти в областта на научноизследователската и развойна дейност, при които определянето на очакваните резултати не е възможно в началото на процедурата за възлагане на обществена поръчка за научноизследователска и развойна дейност. Съчетаването на тази възможност с условия за по-бързо възлагане на обществени поръчки в сферата на иновациите и съвместни проекти, включително чрез въвеждането на опростена процедура за партньорство за иновации и разяснения относно обществените поръчки за резултати от проекти, финансирани по линия на Европейския фонд за отбрана (ЕФО), ще подпомогне безпроблемния преход от научни изследвания към обществени поръчки, като даде възможност на държавите членки бързо да се възползват от иновативните решения, разработени чрез тези проекти.

Бързото темпо, с което държавите членки понастоящем трябва да попълват своите арсенали, налага да се прибегва и до вече налични продукти, свързани с отбраната. За да могат държавите членки бързо да закупуват идентично леснодостъпно оборудване, обхватът на процедурата на договаряне без предварително публикувано обявление за обществена поръчка следва временно да бъде разширен, така че да включва съвместни обществени поръчки и обща поддръжка. Това ще им позволи да обединяват ресурсите си и да се възползват от икономии от мащаба за бързо придобиване на оборудване и способности. По този начин се допълва заложената в директивата гъвкавост за неотложни случаи, произтичащи от кризи, която обхваща очакваните в бъдеще вредоносни събития⁽⁶⁾, включително конфликти с висока интензивност на границите на ЕС и реални заплахи за сигурността на Съюза и неговите държави членки.

⁽⁶⁾ Определението за „криза“ в член 1, точка 10 от Директива 2009/81/ЕО включва сценарии, при които „настъпването на такова вредоносно събитие се счита за непосредствено предстоящо“.

Допълнителната гъвкавост в рамковите споразумения, чиято продължителност се удължава на 10 години, и предоставянето на достъп до тях на други държави членки, както е предложено в Регламента за Програмата за европейската отбранителна промишленост (ПЕОП)⁽⁷⁾, ще помогнат на държавите членки да постигнат своите цели по отношение на способностите по-бързо, с намалени разходи и с подобрена оперативна съвместимост. Комисията призовава държавите членки спешно да преразгледат националните си правила за възлагане на обществени поръчки, за да премахнат допълнителната тежест за участниците в процедурите за възлагане на обществени поръчки (т. нар. „свърхурегулиране“). Премахването на задълженията за статистическо докладване ще намали бюрокрацията за държавите членки, а прилагането на Директивата за енергийната ефективност⁽⁸⁾ по отношение сектора на отбраната ще бъде изяснено при оценката на тази директива през 2026 г.

Трансфери на продукти, свързани с отбраната, в рамките на ЕС

Бързите вътресъюзни трансфери на продукти, свързани с отбраната, са от съществено значение за мобилизирането на пълния промишлен и технологичен капацитет в целия Съюз и за постигането на полезно взаимодействие, икономии от мащаба, иновации, както и за гарантирането на сигурността на доставките. При обществената консултация заинтересованите страни изтъкнаха липсата на хармонизация между контролните системи на държавите членки и недостатъчното използване на генерални лицензи за трансфер (които са ключовият инструмент⁽⁹⁾ за опростяване, предвиден в директивата) и призоваха за премахване на усложненията и забавянията, свързани с контрола на трансферите в рамките на ЕС. Те посочиха и пречките, дължащи се на липсата на навременни разрешения за трансфери при изпълнението на проекти по линия на ЕФО, както и на голямата тежест, която произтича от управлението на множество национални сертификати за крайни потребители или други форми на забрана на ограниченията за трансфери в рамките на ЕС.

Що се отнася до компетентностите, определени в Договорите, Комисията ще работи в тясно сътрудничество с държавите членки за опростяване на трансферите на продукти, свързани с отбраната, към въоръжените сили на държавите членки, трансферите във веригите на доставки и трансферите в рамките на финансирани от ЕС проекти, както и управлението на сертификатите за крайни потребители. Предложените промени ще съкратят значително забавянията в изпълнението на проектите и ще намалят бюрокрацията за участниците в проекти по линия на ЕФО. Държавите членки имат право да освобождават допълнителни категории трансфери

⁽⁷⁾ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Програма за европейската отбранителна промишленост и рамка от мерки за гарантиране на своевременната наличност и доставка на отбранителни продукти (ПЕОП) (COM(2024) 150 final, 5.3.2024 г.).

⁽⁸⁾ Директива (ЕС) 2023/1791 на Европейския парламент и на Съвета от 13 септември 2023 г. за енергийната ефективност и за изменение на Регламент (ЕС) 2023/955 (преработен текст) (ОВ L 231, 20.9.2023 г., стр. 1).

⁽⁹⁾ Генералните лицензи за трансфер позволяват замяната на предварителния контрол (контрол преди трансфера) с последващ контрол (контрол след трансфера). Тази замяна обикновено осигурява възможност трансферът да се извърши в рамките на един до три дни. За разлика от това, средната продължителност на времето, необходимо на контролиращите органи за предварително обработване на обикновен индивидуален лиценз за трансфер, е приблизително 6–7 седмици, като процесите на издаване на разрешение често отнемат значително повече време.

от задължението за предварително разрешение и се насърчават да разширяват използването на генерални лицензи за трансфер, както и да разширяват и да хармонизират техния обхват. Разширяването на използването на генералните лицензи за трансфер, така че да обхващат трансферите, извършвани от сертифицирани дружества, ще стимулира сертифицирането на дружествата и надеждните им програми за съответствие при контрола на трансферите в рамките на ЕС, като същевременно значително ще намали за тях административната тежест. За да се улеснят трансграничните сделки във веригите на доставки и да се ускори увеличаването на производството, в съответствие с Директивата относно трансферите на продукти, свързани с отбраната, в рамките на ЕС⁽¹⁰⁾, Комисията призовава държавите членки да се въздържат от ограничения за трансфери в рамките на ЕС за компоненти, които ще бъдат вградени в краен продукт в друга държава членка и не може да бъдат реекспортирани самостоятелно, поне като въведат принципа *de minimis*, който вече се използва от някои държави членки. Накрая, Комисията предлага да се опростят задълженията за докладване за нематериални трансфери на технологии.

Европейски фонд за отбрана (ЕФО)

Европейският фонд за отбрана е единственият инструмент на ЕС, с който се подкрепя съвместната научноизследователска и развойна дейност в областта на отбраната. Междинната оценка на фонда, извършена от Комисията, и обширните консултации със заинтересованите страни потвърдиха неговата цялостна ефективност и целесъобразност, като същевременно се открие необходимостта от по-нататъшно опростяване на процедурите и намаляване на административната тежест. Поради това Комисията предлага допълнителна гъвкавост при изпълнението на ЕФО.

Комисията предлага да се изяснят и да се опростят критериите за оценка на предложенията и да се въведе възможността за избор само на най-подходящите критерии за оценка въз основа на целите на поканите за представяне на предложения, и по този начин да се постигне по-бърз, по-гъвкав и по-необременителен процес. Възможността за изпълнение на ЕФО чрез годишни или многогодишни работни програми, заедно с изясняването на правилата за пряко възлагане, както и по-широките възможности за непряко управление, ще осигурят по-голяма гъвкавост и предвидимост при планирането и изпълнението на проекти по линия на ЕФО с гъвкав процес на управление и намалена административна тежест. В допълнение към предложението за четвърта област на инвестиции в отбранителни технологии в рамките на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP)⁽¹¹⁾, Комисията предлага обществените поръчки за продукти в предпазарен стадий да се опростят и съфинансиращите държави членки да имат достъп до резултатите от проекти за развойна дейност, с цел произтичащите проекти

⁽¹⁰⁾ Член 4, параграф 8 от Директива 2009/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. за опростяване на реда и условията за трансфер на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността (ОВ L 146, 10.6.2009 г., стр. 1).

⁽¹¹⁾ Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета от 29 февруари 2024 г. за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) и за изменение на Директива 2003/87/ЕО и на регламенти (ЕС) 2021/1058, (ЕС) 2021/1056, (ЕС) 2021/1057, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 223/2014, (ЕС) 2021/1060, (ЕС) 2021/523, (ЕС) 2021/695, (ЕС) 2021/697 и (ЕС) 2021/241 (ОВ L, 2024/795, 29.2.2024 г.).

по линия на ЕФО да бъдат задействани възможно най-бързо, като по този начин се стимулират иновациите и революционните технологии в областта на отбраната.

Не на последно място, Комисията ще въведе допълнителни мерки за ускоряване на оценката на предложенията и за намаляване на времето за подписване на споразумения за предоставяне на безвъзмездни средства и времето за извършване на плащания, като например по-високо ниво на подизпълнение (над 30 %), удължен срок на валидност на оценките за контрол върху собствеността за бенефициерите от 18 на поне 36 месеца и въвеждане на стандартна клауза за забрана на повторно прехвърляне. В отговор на призивите на заинтересованите страни за опростена и сигурна система за обмен на поверителна и чувствителна информация, между държавите членки и промишлеността постепенно се въвежда системата SUE (*Secret de l'Union Européenne*), като целта е всички държави членки да бъдат оборудвани с нея в началото на 2026 г., след като те приключат необходимите процеси на акредитация и приемане, и същевременно се проучва възможността за създаване на класифициран облак за обмен на информация, акредитирана до ниво RESTREINT UE/EU RESTRICTED, при изпълнението на класифицирани проекти в областта на отбраната. Опростяванията, които се въвеждат с настоящия сборен пакет от мерки, може да бъдат приложени с обратна сила към вече съществуващи проекти по линия на ЕФО.

В съответствие с Бялата книга, в която се отправя призив за увеличаване на участието на Украйна в действията на ЕФО и за засилено сътрудничество между ЕС и Украйна, разходите за дейности по изпитване, провеждани в Украйна, следва да станат допустими за финансиране по линия на ЕФО. Така ще се осигури възможност на европейската отбранителна технологична и индустриална база да използва активната военна ситуация в Украйна за изпитвания (способности за бързо изпитване, 24-часово изпитване и изпитване на бойното поле), а това ще позволи бърза обратна връзка за текущите съвременни военни действия, която да бъде включена в разработването на отбранителни технологии и продукти.

2. Правни актове и програми на ЕС, които не са свързани с отбраната

Премахване на пречките и пълноценно използване на пътищата за повишаване на отбранителната готовност

Процесите за издаване на разрешения за инвестиции в отбранителната промишленост и за дейности, свързани с отбранителната готовност, често са твърде дълги и обременителни. За тяхното ускоряване е необходимо да се гарантира, че процесите за оценка на въздействието върху околната среда и на спазването на законодателството в областта на околната среда (напр. относно градското/териториалното планиране, оценките на въздействието върху околната среда, шума, защитата на местообитанията и птиците, управлението на водите и отпадъците) допринасят за постигане на отбранителна готовност в настоящия момент. Тези процеси — приети в мирно време — сега трябва да осигуряват ускорени процедури за издаване на разрешения, съобразени с неотложните нужди от отбранителна готовност, така че да се улесни мащабното и бързо увеличаване на инвестициите в отбранителната промишленост и на дейностите, свързани с отбранителната готовност, които се нуждаят от засилена гъвкавост и са от

съществено значение за справяне с нововъзникващите нужди в областта на сигурността.

Въпреки че разрешенията са отговорност на държавите членки, правото на Съюза определя някои правила, свързани с разрешенията, включително, но не само, оценки на въздействието върху околната среда. От решаващо значение е да се рационализират, опростят и ускорят всички процеси на издаване на разрешения за инвестиции в отбранителната промишленост и за дейности, свързани с отбранителната готовност, като заедно с това своевременно се гарантират стандартите за опазване на околната среда и защита на хората в целия Съюз. Това може да се постигне, като се установят ускорени и приоритетни национални процеси за издаване на разрешения с единно звено за контакт за промишлеността, които целят да се намали административната тежест и да се ускори процесът на издаване на разрешения за дейности, свързани с отбранителната готовност. Комисията е готова — по искане на държавите членки — да съдейства с консултации и с изграждане на капацитет при установяването на ускорен режим за издаване на разрешения.

От основно значение е да се осигуряват високи стандарти за опазване на околната среда и човешкото здраве, като се прилага законодателството на Съюза в областта на околната среда и същевременно се гарантира целта за отбранителна готовност до 2030 г. Въпреки че по-голямата част от правните актове на Съюза в областта на околната среда съдържат дерогации за обществени цели, различията в тълкуването и прилагането в отделните държави членки водят до сложност и несигурност в приложимите правила относно инвестициите в областта на отбраната. Комисията пояснява, че държавите членки може да използват дерогациите, които съществуват в различни правни актове на Съюза⁽¹²⁾ и са предвидени за „по-висш обществен интерес“, „обществена безопасност“ или „криза“, за да включат отбранителната готовност в техния обхват, който се отнася до промишлени и държавни инвестиции в областта на отбраната и дейности, свързани с отбранителната готовност. Когато се прилагат компенсаторни или смекчаващи мерки, те следва да гарантират постигането на целите на законодателството и да са пропорционални по отношение на съображенията за отбранителна готовност, така че целта за отбранителна готовност до 2030 г. да може да бъде постигната своевременно. Директивата относно оценката на въздействието върху околната среда⁽¹³⁾ съдържа изключение за проекти, които са от съществено значение за целите на отбраната, което може да се използва и за проекти и дейности, свързани с отбранителната готовност. Освен това

⁽¹²⁾ Например тези в Директивата за местообитанията (Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна: ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7), Рамковата директива за водите (Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите: ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1), Директивата за птиците (Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици (кодифицирана версия): ОВ L 20, 26.1.2010 г., стр. 7) и Регламента за превозите на отпадъци (Регламент (ЕС) 2024/1157 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. относно превозите на отпадъци и за изменение на регламенти (ЕС) 1257/2013 и (ЕС) 2020/1056 и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1013/2006: ОВ L 2024/1157, 30.4.2024 г.).

⁽¹³⁾ Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (кодифициран текст) (ОВ L 26, 28.1.2012 г., стр. 1).

Директивата относно отпадъците от електрическо и електронно оборудване⁽¹⁴⁾ и Директивата относно ограничението за употребата на определени опасни вещества в електрическото и електронното оборудване⁽¹⁵⁾ съдържат изключение за военни цели, което обхваща целта за отбранителна готовност.

Достиженията на правото на Съюза в областта на химикалите са от основно значение за поддържането на високи нива на защита на човешкото здраве и околната среда; те улесняват свободното движение на вещества на вътрешния пазар, като отчитат и социално-икономическите ползи. Поддържането на високи нива на безопасност на труда и добри условия на труд е от решаващо значение и за повишаване на привлекателността на сектора на отбраната като вариант за заетост, като същевременно се гарантира ефективното постигане на целите за отбранителна готовност.

Понастоящем достиженията на правото на Съюза в областта на химикалите не предвиждат изрично ранна оценка на въздействието върху отбранителната промишленост в процесите на забрана или ограничаване на химични вещества във връзка с Регламента относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH)⁽¹⁶⁾. Комисията отбелязва, че възможността за изключение в интерес на отбраната вече е предвидена в Регламента REACH, но че в някои държави членки то се прилага по ограничителен начин. Освен това то се прилага *ad hoc*, което не е в съответствие с целта за отбранителна готовност до 2030 г. и с изискванията за спешно увеличаване на производството в областта на отбраната до 2030 г. Поради това Комисията предлага предвидените в Регламента REACH условия за използване на националното изключение да се разширят и насърчава държавите членки да използват пълния му потенциал за нуждите на отбраната, включително за дейностите, свързани с отбранителната готовност. Опростяването на Регламента REACH, което подготвя Комисията, има за цел изрично да бъде включена целта за отбранителна готовност, с което ще се гарантира комплексна оценка на опасенията, свързани с отбраната, включително на косвените въздействия върху веригите на доставки в областта на отбраната. Това ще даде възможност за ранна и цялостна оценка на целта за отбранителна готовност, включително на косвените въздействия върху веригите на доставки в областта на отбраната. За да се осигури съгласуваност в рамките на достиженията на правото на Съюза в областта на химикалите, подобно изключение се предлага в Регламента относно класифицирането, етикетирването и опаковането на вещества и смеси⁽¹⁷⁾ и

⁽¹⁴⁾ Директива 2002/96/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 януари 2003 г. относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) (ОВ L 37, 13.2.2003 г., стр. 24).

⁽¹⁵⁾ Директива 2011/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2011 г. относно ограничението за употребата на определени опасни вещества в електрическото и електронното оборудване (ОВ L 37, 13.2.2003 г., стр. 19).

⁽¹⁶⁾ Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕИО на Съвета и директиви 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията (ОВ L 396, 30.12.2006 г., стр. 1).

⁽¹⁷⁾ Регламент (ЕО) 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно класифицирането, етикетирването и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (ОВ L 353, 31.12.2008 г., стр. 1).

Регламента относно биоцидите⁽¹⁸⁾. Що се отнася до Регламента относно устойчивите органични замърсители⁽¹⁹⁾, с който се изпълнява Стокхолмската конвенция, Комисията предлага нуждите от отбранителна готовност да бъдат разглеждани на подготвителните етапи в ЕС, преди в Конвенцията да бъдат установени забрани или ограничения на международно равнище, тъй като именно на този етап могат да се разгледат потенциални изключения. Освен това държавите членки може да използват изключения от изискванията за докладване, за да защитят чувствителна информация, на основания, свързани с интересите на националната сигурност или на сигурността на Съюза.

За да могат да придобият критичните способности, с които понастоящем не разполагат, като част от укрепването на капацитета на Съюза за промишлено производство в областта на отбраната отбранителната промишленост и въоръжените сили трябва да осъществяват бърз, гъвкав и икономически ефективен внос на отбранително оборудване, компоненти и суровини от държави извън Съюза. За тази цел Комисията насърчава държавите членки да се възползват максимално от възможността за суспендиране на прилагането на вносните мита за определени оръжия и военно оборудване, внасяни от трети държави от военните отбранителни органи или за сметка на тези органи⁽²⁰⁾. Освен това, като същевременно продължава да насърчава и увеличава вътрешния капацитет, доколкото е възможно, особено по отношение на суровините, освобождаването от мита, приложимо за някои промишлени продукти, суровини, полуготови стоки или компоненти, внасяни от държави извън ЕС⁽²¹⁾ по схемата за суспендирането на автономни мита и за автономните тарифни квоти, би могло да се използва и за подобряване на конкурентоспособността на сектора на отбраната, като по този начин се укрепва отбранителната готовност на Съюза.

Потенциалът на някои технологии, като например изкуствения интелект, за постигане на превъзходство в областта на отбраната, е важен лост, който трябва спешно да бъде засилен на европейско равнище. С Акта на Европейския съюз относно изкуствения интелект⁽²²⁾ се насърчава разработването на системи с изкуствен интелект, като се следва подход, основан на риска, и се въвеждат правила, съобразени с рисковете. С него не се уреждат изследванията преди пускане на пазара в никоя област, включително в областта на отбраната, нито разработването и използването на изкуствен интелект изключително за военни цели и цели, свързани с отбраната или националната сигурност. Комисията припомня, че държавите

⁽¹⁸⁾ Регламент (ЕС) 528/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно предоставянето на пазара и употребата на биоциди (ОВ L 167, 27.6.2012 г., стр. 1).

⁽¹⁹⁾ Регламент (ЕС) 2019/1021 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно устойчивите органични замърсители (преработен текст) (ОВ L 169, 25.6.2019 г., стр. 45).

⁽²⁰⁾ Регламент (ЕС) 2021/2278 на Съвета от 20 декември 2021 г. за суспендиране на митата по Общата митническа тарифа, посочени в член 56, параграф 2, буква в) от Регламент (ЕС) № 952/2013, за някои селскостопански и промишлени продукти, както и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1387/2013 (ОВ L 466, 29.12.2021 г., стр. 1, с измененията).

⁽²¹⁾ Съобщение на Комисията относно суспендирането на автономни мита и относно автономните тарифни квоти (ОВ С 363, 13.12.2011 г., стр. 6).

⁽²²⁾ Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект и за изменение на регламенти (ЕО) № 300/2008, (ЕС) № 167/2013, (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1139 и (ЕС) 2019/2144 и директиви 2014/90/ЕС, (ЕС) 2016/797 и (ЕС) 2020/1828 (Акт за изкуствения интелект) (ОВ L 2024/1689, 12.7.2024 г.).

членки може да създадат регулаторни лаборатории, които могат да подпомогнат гъвкавото и бързо разработване на високорискови системи с изкуствен интелект, отнасящи се за военни цели и цели, свързани с отбраната, за да се даде възможност за надеждно от правна гледна точка разработване и изпитване.

Улесняване на публичните и частните инвестиции в сектора на отбраната

Без да се засяга член 346 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), правилата относно конкуренцията се прилагат в областта на отбраната и допринасят за по-доброто функциониране на вътрешния пазар. Същевременно те не бива да бъдат пречка за спешното развитие на сектора, неговия принос към целта за „отбранителна готовност до 2030 г.“ и способността на държавите членки да отговарят ефективно на предизвикателствата на влошаващата се геополитическа среда. Комисията надлежно взема предвид особеностите на отбранителната промишленост и европейския пазар на отбранително оборудване и неговия принос към целта за отбранителна готовност при прилагането на правилата относно конкуренцията (сливания, антитръстово законодателство и контрол на държавната помощ).

Действащият в Европейския съюз режим за контрол на **сливанията** има за цел да поддържа добре функциониращи пазари, включително в сектора на отбраната. Отбранителната готовност на европейската промишленост зависи в критична степен от конкурентни пазари, които могат да предоставят авангардни технологии и иновации, както и адекватен и гъвкав производствен капацитет, при наличие на гаранции, че концентрациите няма да доведат до нива на пазарна мощ, които вероятно ще увеличат разходите за бюджетите на държавите членки. При преразглеждането на Насоките за сливанията, което протича понастоящем, Комисията ще извърши подходяща преценка на променената среда за сигурност и отбрана и търси информация от заинтересованите страни за намиране на ефективни решения в тази посока. Комисията ще оцени по-специално общите ползи от засилената отбрана и сигурност в Съюза, които повишават ефективността.

Що се отнася до **антитръстовото законодателство**, Комисията е готова да предостави на европейската промишленост насоки относно проекти за сътрудничество между дружества в сектора на отбраната, особено когато такова сътрудничество е необходимо за увеличаване на производството или когато отделните дружества иначе не биха могли сами да разработват или да произвеждат даден продукт. Това може да е така и в случаите, когато дружества от сектора на отбраната се снабдяват съвместно със суровини. При оценката на такива споразумения Комисията ще взема предвид и постигнатата ефективност, включително например положителните ефекти от такова сътрудничество по отношение на отбранителната готовност, издръжливостта на веригите на доставки в областта на отбраната и на вътрешния пазар.

От съществено значение за разрастването на промишлеността, така че да се постигне целта за отбранителна готовност на ЕС до 2030 г., са **значителните публични и частни инвестиции**. В рамките на това начинание държавите членки може да използват възможностите, които предлага междинният преглед на финансирането за сближаване, за подкрепа на капацитета на отбранителната промишленост и военната

мобилност⁽²³⁾. Те може да използват и ресурси от своите планове за възстановяване и устойчивост за капиталови инвестиции в национални насърчителни банки и институции (ННБИ), както и за вноски в програмите на ЕС за сателитни комуникации и в Програмата за европейската отбранителна промишленост (ПЕОП) — както е подчертано в съобщението „NextGenerationEU — пътят към 2026 г.“⁽²⁴⁾. За да се осигури възможност за принос към ПЕОП, е необходимо много бързо да се завършат текущите законодателни тристранни срещи и да се добави разпоредба, с която да се разреши такъв принос. Тези допълнителни възможности за използване на средства от ЕС за отбрана увеличават още обема на наличните ресурси и следователно засилват основанията за премахване на ненужните пречки или административни тежести, които възпрепятстват ефективното разгръщане на инвестициите в сектора на отбраната.

В този контекст, първо, държавните мерки за подкрепа на инвестициите в обща инфраструктура, като например разширяване на железопътни тунели или укрепване на пътни или железопътни мостове за създаване на коридори за мобилност, не представляват държавна помощ, тъй като са дейности във връзка с държавни функции, свързани с упражняването на държавни прерогативи. Същото важи и за функциите на въоръжените сили на държавите членки, които по принцип също попадат в рамките на дейностите във връзка с държавни функции. Държавите членки не са задължени да уведомяват Комисията за тези мерки.

Второ, в настоящия контекст съществува неоспорим интерес както на съюзно, така и на национално равнище от увеличаване на производството в областта на отбраната, а поради редица обективни фактори (напр. разпокъсани пазари на обществени поръчки, несигурност на търсенето във времето, достъп до финансиране) пазарните оператори не са способни да реагират своевременно на тази нужда. Поради това специфичният случай на мерки за **държавна помощ** в подкрепа на инвестициите в производствен капацитет за свързани с отбраната продукти и услуги обикновено може да се счита за подкрепа на основни интереси на сигурността, без да засяга неблагоприятно условията на конкуренция на вътрешния пазар, и следователно би попадал в обхвата на член 346 от ДФЕС. Когато член 346 от ДФЕС се прилага за мерки за държавна помощ, държавите членки не са задължени да уведомяват Комисията за тези мерки. Съгласно член 346 от ДФЕС и свързаната с него съдебна практика необходимостта и пропорционалността на националните мерки за защита на основните интереси на сигурността се разглеждат за всяка такава мярка поотделно, като се вземат предвид нейният контекст и последици. Следователно такава констатацията относно мерките за държавна помощ не засяга оценката на приложимостта на член 346 от ДФЕС по отношение на национални мерки, засягащи други правила на Съюза, например в областта на възлагането на обществени поръчки в сектора на отбраната. Правилата за насърчаване на общоевропейски пазар за свързани с отбраната продукти подобряват икономическите условия за инвестиции в производството в областта на отбраната и по този начин засилват сигурността на Съюза и неговите държави членки. Поради

⁽²³⁾ Предложение на Комисията за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на регламенти (ЕС) 2021/694, (ЕС) 2021/695, (ЕС) 2021/697, (ЕС) 2021/1153, (ЕС) 2023/1525 и 2024/795 по отношение на стимулирането на свързаните с отбраната инвестиции в бюджета на ЕС с цел изпълнение на плана ReArm Europe (COM(2025) 188 final, 22.4.2025 г.).

⁽²⁴⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета: „NextGenerationEU — пътят към 2026 г.“ (COM(2025) 310 final, 4.6.2025 г.).

това в областите, различни от държавната помощ, всички искания за дерогация от член 346 от ДФЕС ще продължат да се подлагат на внимателна проверка.

Трето, когато публичната подкрепа представлява **държавна помощ** и не попада в обхвата на член 346 от ДФЕС, тя може да бъде обхваната от възможностите за съвместимост, които предлагат съществуващите насоки и рамки относно държавната помощ или Общият регламент за групово освобождаване⁽²⁵⁾. Такава помощ, било под формата на индивидуална помощ, или на схеми за помощ, може да бъде и пряко одобрена съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС. Съгласно тази разпоредба Комисията може да счита помощите, които имат за цел да улеснят развитието на някои икономически дейности, включително разработването на основни входящи ресурси за производството на свързани с отбраната продукти и услуги, за съвместими с правилата относно държавната помощ, при условие че тези помощи не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес. При търсенето на цялостно балансиране на положителните и отрицателните въздействия върху конкуренцията и търговията Комисията ще вземе надлежно предвид приноса на мярката към целта за отбранителна готовност до 2030 г., както и особеностите на пазара в областта на отбраната, където търсенето идва от държавите членки, които контролират придобиването на продукти и технологии, свързани с отбраната, включително износа. Елементите, които трябва да се оценят положително при теста за цялостно балансиране, може да включват например факта, че помощта се предоставя в контекста на програми на ЕС⁽²⁶⁾, приноса на инвестицията към нуждите на Съюза от устойчивост, необходимостта държавите членки да защитят своите основни интереси на сигурността; когато е приложимо — трансграничното сътрудничество, подкрепено от проекта; положителното въздействие върху оперативната съвместимост и сигурността на доставките на продукти, свързани с отбраната, или приноса в целия Съюз⁽²⁷⁾, намаляването на зависимостите от трети държави или приноса на проекта към преодоляването на недостига в областта на критичните способности, включително, но не само, посочените в Бялата книга и в Регламента за SAFE⁽²⁸⁾.

Комисията ще даде приоритет на разглеждането на случаите с цел отбранителна готовност, независимо дали са обявени като индивидуална помощ, или като схеми за помощ. В своята оценка тя ще гарантира, че ако представлява държавна помощ, подлежаща на уведомяване, тази подкрепа е необходима, пропорционална и не води до свръхкомпенсация. Комисията ще обърне особено внимание на въпроси или искания за разяснения, повдигнати в контекста на подготовката на държавите членки за прилагане на SAFE, в съответствие с графика, определен в този

⁽²⁵⁾ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора.

⁽²⁶⁾ Като например програмите на ЕС за отбранителната промишленост и кохезионните фондове.

⁽²⁷⁾ Например, когато продуктите могат да обслужват нуждите на множество потребители в целия Съюз, това се осъществява като структурирани усилия за осигуряване на диверсифицирани доставки.

⁽²⁸⁾ Регламент (ЕС) 2025/1106 на Съвета от 27 май 2025 г. за създаване на инструмента „Мерки за сигурността на Европа (SAFE) чрез укрепване на европейската отбранителна промишленост“ (ОВ L, 2025/1106, 28.5.2025 г.).

инструмент⁽²⁹⁾, но също така и за да оцени дали увеличаването на производството в областта на отбраната и/или разрастването на отбранителната промишленост за достигане на отбранителна готовност до 2030 г. води до определени ограничения в свързаните с отбраната сектори, произтичащи, наред с други фактори, по-специално от ограничения достъп до финансиране. Ако е необходимо, Комисията ще предостави подходящи и навременни насоки относно оценката на публичната подкрепа за сектора на отбраната⁽³⁰⁾. За да установи дали такива насоки са необходими, и ако е така, какъв да бъде евентуалният им обхват, тя ще търси проактивно информация чрез непрекъснат и структуриран диалог с държавите членки (включително съвместно с всички съответни органи, например тези, които отговарят за държавните помощи, промишлеността и отбраната) и други заинтересовани страни.

Увеличаването на публичните инвестиции в отбраната е абсолютно необходимо и спешно, но няма да бъде достатъчно. В съобщението „Съюз на спестяванията и инвестициите“⁽³¹⁾, в съответствие с Бялата книга за отбранителната готовност до 2030 г., се подчертава значението на мобилизирането на частно финансиране за отбранителната промишленост и се отбелязва, че са необходими решителни и спешни действия за значително увеличаване на възможностите за финансиране на дружествата от европейската отбранителна технологична и индустриална база. Европейските дружества, включително малките и средните предприятия и предприятията със средна пазарна капитализация⁽³²⁾, трябва да имат по-добър и по-гъвкав достъп до капитал, включително до гаранционни инструменти за намаляване на риска за инвестициите, за да осъществяват своите идеи в промишлен мащаб и да стимулират промишленото разрастване, от което се нуждае Съюзът.

В рамките на фонда InvestEU⁽³³⁾ операциите по финансиране или инвестиране, определени като „стратегически инвестиции“, включително тези в областта на отбраната, са предмет на специфични ограничения за допустимост, които могат да възпрепятстват ефективното използване на този фонд в подкрепа на инвестиции в европейската отбранителна технологична и индустриална база. Комисията предлага

⁽²⁹⁾ Държавите членки, които желаят да получат финансова помощ по линия на инструмента SAFE, трябва да изразят своя интерес до края на юли 2025 г. Малко след това те ще получат от Комисията уведомление относно предварителните разпределения на сумите по заемите, налични за всяка държава членка. До края на ноември 2025 г. държавите членки ще трябва да представят искане за финансова помощ, придружено от техния план за инвестиции в европейската отбранителна промишленост. Подписването на споразуменията за заем с Комисията ще осигури възможност на държавите членки да получат финансиране.

⁽³⁰⁾ Насоките относно съвместимостта на държавната помощ може да приемат различни форми в зависимост от нуждите — от наръчник със съответните прецеденти или тълкувателно известие до самообвързващи насоки или рамки на Комисията.

⁽³¹⁾ Съобщение на Комисията: „Съюз на спестяванията и инвестициите: Стратегия за насърчаване на благосъстоянието на гражданите и икономическата конкурентоспособност в ЕС“ (COM(2025) 124 final).

⁽³²⁾ Препоръка (ЕС) 2025/1099 на Комисията от 21 май 2025 г. относно определението за малки предприятия със средна пазарна капитализация (*small mid-cap enterprises*) (ОВ L, 2025/1099, 28.5.2025 г.).

⁽³³⁾ Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 г. за създаване на програмата InvestEU и за изменение на Регламент (ЕС) 2015/1017 (ОВ L 107, 26.3.2021 г., стр. 30).

критериите за допустимост за сектора на отбраната да бъдат адаптирани към особеностите на финансовите инструменти (дълг, дългови гаранции и капиталово финансиране), предлагани по линия на фонда InvestEU, като същевременно се запазват необходимите гаранции. Това ще подобри и опрости достъпа до финансиране и ще осигури възможност за по-добра подкрепа за растежа и развитието на европейската отбранителна технологична и индустриална база.

Въпреки че рамката на ЕС за финансиране за устойчиво развитие⁽³⁴⁾ не възпрепятства финансирането на сектора на отбраната, както за финансовия сектор, така и за сектора на отбраната може да е полезно нейното прилагане да бъде разяснено чрез насоки. За да се предостави правна сигурност на инвеститорите, Комисията пояснява, че в контекста на изключванията от бенчмарковете на ЕС, съответстващи на Парижкото споразумение, и от бенчмарковете на ЕС за климатичен преход следва да се разглеждат само оръжията, забранени от международните конвенции за оръжията, по които повечето държави членки са страни. Освен това Комисията пояснява, че нуждите и особеностите на отбранителната промишленост са изцяло взети предвид в задълженията за докладване във връзка с финансирането за устойчиво развитие, по-специално като е уточнено, че в сравнение с други сектори при отбранителната промишленост има по-голяма вероятност да се използват разпоредбите за неразкриване на чувствителна информация (например относно обемите на доставките на суровини или определена финансова информация, свързана с устойчивостта). Ако е оправдано, в допълнение към протичащото понастоящем преразглеждане на Директивата за отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта⁽³⁵⁾, Комисията ще направи допълнителни изменения в рамките на прегледа на Европейските стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта⁽³⁶⁾, който предстои през 2025 г. Накрая, при прегледа на Регламента относно оповестяването на информация за финансирането за устойчиво развитие⁽³⁷⁾, ако е необходимо, Комисията ще предостави разяснения относно връзката между инвестициите в областта на отбраната и рамката на ЕС за финансиране за устойчиво развитие, за да се постигне целта за отбранителна готовност.

Развиване на умения и осигуряване на рамки за заетост, приспособени към отбранителната готовност

Преодоляването на недостига на способности и увеличаването на производството в областта на отбраната зависи от наличието на специализирани умения и иновативни таланти в отбранителната промишленост, включително участници във веригата на

⁽³⁴⁾ Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 г. за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (ОВ L 198, 22.6.2020 г., стр. 13).

⁽³⁵⁾ COM(2025) 81 final.

⁽³⁶⁾ Делегиран регламент (ЕС) 2023/2772 на Комисията от 31 юли 2023 г. за допълнение на Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета чрез стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта (ОВ L 2023/2772, 22.12.2023 г.).

⁽³⁷⁾ Регламент (ЕС) 2019/2088 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г. относно оповестяването на информация във връзка с устойчивостта в сектора на финансовите услуги (ОВ L 317, 9.12.2019 г., стр. 1).

доставки от малки и средни предприятия до главни изпълнители. Макар европейският сектор на отбраната да разполага с квалифицирани и специализирани служители, за да се постигне мащабно разрастване на отбранителната промишленост, е необходимо да се привличат, обучават, наемат, усъвършенстват, преквалифицират и задържат много повече таланти — от техници до инженери и специализирани експерти. За тази цел е необходимо да се повиши делът на завършилите образование в областта на НТИМ. Съюзът на уменията⁽³⁸⁾, включително неговият основен стратегически план за образованието в областта на НТИМ, ще улесни повишаването на квалификацията, както и преквалификацията на работната сила в помощ на отбранителната промишленост, включително като се укрепят Пактът за умения⁽³⁹⁾, като се осъществяват преглед и внедряване на целеви академии за умения и като се подкрепят центрове за високи постижения в областта на професионалното образование. Комисията ще подкрепя допълнителни центрове за високи постижения в областта на професионалното образование за отбранителната промишленост, както и мобилността на работната сила и ще съдейства за образованието, свързано с отбраната, в съответствие със Стратегията за европейската отбранителна промишленост⁽⁴⁰⁾, и по-специално чрез възможностите, които предоставят програмите за европейската отбранителна промишленост и „Еразъм+“.

Осигуряването на високи стандарти за здраве, безопасност и трудови права на работниците във въоръжените сили и отбранителната промишленост е от решаващо значение за пълното постигане на целта за отбранителна готовност на Европа и за привличането и задържането на квалифициран персонал. Военнослужещите и промишлените работници изпълняват жизненоважни задачи както когато войната бушува на нашите граници, така и при изграждането на дълготраен европейски мир. Директивата за работното време⁽⁴¹⁾ е крайъгълен камък от достиженията на правото на Съюза в областта на заетостта и социалната сфера и защитава здравето и безопасността на работниците чрез минимални стандарти за работното време и почивките. За да може в преобладаващата геополитическа обстановка отбранителната гъвкавост да се превърне в реалност и да се стимулира промишленото разрастване до 2030 г., при прилагането на разпоредбите на директивата трябва да се обърне специално внимание на целта за отбранителна готовност. Що се отнася до промишленото производство и предоставянето на свързани с него услуги в сектора на отбраната, Комисията пояснява, че дерогациите, предвидени в директивата⁽⁴²⁾, може да се използват, когато има рязко увеличение на дейностите, включително за отбранителна готовност, и приканва държавите членки да осигурят правна яснота и да гарантират правна сигурност по отношение на тяхното прилагане. Що се отнася до въоръжените сили, Съдът потвърди, че директивата може да се остави без приложение по отношение на определени

⁽³⁸⁾ Съобщение на Комисията: „Съюз на уменията“ (COM(2025) 90 final, 5.3.2025 г.).

⁽³⁹⁾ Съобщение на Комисията: „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“ (COM(2020) 274 final, 1.7.2020 г.).

⁽⁴⁰⁾ Съвместно съобщение: „Нова Стратегия за европейската отбранителна промишленост: постигане на готовност на ЕС чрез бързо реагираща и устойчива европейска отбранителна промишленост“ (JOIN(2024) 10 final, 5.3.2024 г.).

⁽⁴¹⁾ Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 г. относно някои аспекти на организацията на работното време (ОВ L 299, 18.11.2003 г., стр. 9).

⁽⁴²⁾ Най-вече членове 17 и 18 от Директива 2003/88/ЕО.

специфични дейности, включително активно разгръщане. Като запазва съществуващите възможности за гъвкавост, Комисията ще работи с държавите членки и социалните партньори по прилагането на директивата по отношение на военнослужещите във въоръжените сили, включително по въпроса дали е целесъобразно директивата да бъде изменена, за да се подобрят съществуващите изключения.

Заклучение

В Европа се завърна военният конфликт и около нас се увеличават геостратегическите и хибридните заплахи. През това десетилетие ще се установи нов международен ред. Ако не искаме просто да се примирим с последствията, които ще има това за Европа и света, ние трябва да оформим този нов ред. Сега е моментът да повишим европейската отбранителна готовност, отслабена от десетилетия на недостатъчни инвестиции в отбранителните способности, значителни пропуски в способностите и ненужна бюрокрация, които държавите членки трябва спешно да преодолеят.

Значителното увеличение на европейските разходи за отбрана, което беше обявено с плана ReArm Europe/Готовност до 2030 г. и се придружава от специален финансов инструмент за подкрепа на инвестициите на държавите членки в сектора на отбраната, налага някои разпоредби от действащото законодателство на ЕС да бъдат преосмислени, за да стане то по-гъвкаво и да привлича по-големи инвестиции в сектора на отбраната. По-просто, по-бързо и по-гъвкаво. Въз основа на резултатите от широки обществени консултации, както и на стратегическите диалози и диалозите за изпълнението, проведени с промишлеността и държавите членки, настоящият сборен пакет от мерки за отбранителната готовност предлага промяна в начина на мислене за отбранителната готовност и гъвкавост в правната уредба на Съюза: премахване на регулаторните пречки, опростяване и хармонизиране на правилата и процедурите, свързани със сектора на отбраната, както и на правни актове на Съюза, които оказват влияние върху отбранителната промишленост и не са свързани с отбраната. Той е насочен към справяне с предизвикателствата пред отбранителната промишленост, които пречат на европейската отбранителна технологична и индустриална база да реагира с максимална гъвкавост на сегашните повишени нужди на Съюза, особено като се имат предвид засиленото напрежение в световен мащаб и агресивната война в Украйна.

Историята не прощава нито колебанието, нито забавянето. Нашата мисия е европейската независимост. Настоящият сборен пакет от мерки за отбранителната готовност бележи важна стъпка към изграждането на независима Европа. Той служи на *Pax Europaea*, като укрепва капацитета на Европа за гарантиране на мира и сигурността, така че нашето бъдеще да е свободно от принуда и агресия, следващите поколения да могат да изживеят в мир и благоденствие европейската мечта, за която нашите основатели се бориха толкова упорито, и да предотвратим войната и произтичащите от нея огромни човешки жертви и екологични щети.